

Nieuwe privacyregels voor zorginstellingen

Per 1 juli 2017 zijn er in de zorg een aantal veranderingen doorgevoerd, die van invloed zijn op de manier waarop zorginstellingen om moeten gaan met de gegevens van hun patiënten. Concreet hebben wij het dan over de wet cliëntenrechten bij elektronische verwerking van gegevens en het besluit elektronische gegevensverwerking door zorgaanbieders. Beide wetten vullen een aantal reeds bestaande verplichtingen voor zorginstellingen nader in.

In dit memo worden de belangrijkste wijzigingen kort op een rijtje gezet.

Elektronisch uitwisselingssysteem

In de wet wordt een nieuw juridisch begrip geïntroduceerd. Namelijk het 'elektronisch uitwisselingssysteem'. Dat is een systeem waarmee [2 of meer] zorgaanbieders op elektronische wijze, dossiers, gedeelten van dossiers, of gegevens uit dossiers voor andere zorgaanbieders raadpleegbaar kunnen maken. Daarbij gaat het heel duidelijk om uitwisseling van gegevens tussen verschillende zorgaanbieders. Wanneer de uitwisseling beperkt blijft tot afdelingen van een instelling dan is geen sprake van een uitwisselingssysteem. Ook is van belang dat het hierbij vooral gaat om gegevens die door de ene zorgaanbieder gehaald worden uit het systeem van de andere zorgaanbieder [ook wel pullverkeer]. Het gaat niet zozeer om de situatie dat sprake is van zogenaamd pushverkeer, waarbij een zorgverlener actief gegevens toestuurt aan een andere zorgaanbieder in het belang van de patiëntenzorg. Voor die laatste situatie wordt immers de toestemming van de patiënt aanwezig verondersteld.

Tevens is van belang dat in de wet wordt bepaald dat zorgverzekeraars, bedrijfsartsen, verzekeringsartsen en keuringsartsen geen toegang mogen krijgen tot uitwisselingssystemen.

Toestemming van patiënt nodig

Indien een zorgaanbieder gebruik wil maken van een uitwisselingssysteem zoals hierboven weergegeven is van belang dat patiëntgegevens alleen in dat systeem beschikbaar gemaakt mogen worden, indien de patiënt hiertoe zijn uitdrukkelijke toestemming heeft gegeven. Die toestemming moet dus vrijelijk, specifiek, geïnformeerd en ondubbelzinnig zijn. Een zorgaanbieder doet er verstandig aan om er voor te zorgen dat die toestemming van de patiënt bewezen kan worden. Idealiter wordt dus door middel van een brief, dan wel digitale handeling en de verklaring gevraagd.

Voorts is van belang dat met betrekking tot de uitdrukkelijke toestemming sprake moet zijn van gespecificeerde toestemming. Dat wil zeggen dat de patiënt de mogelijkheid moet hebben om een keuze te maken ten aanzien van de gegevens die in het uitwisselingssysteem worden opgenomen en de zorgaanbieders die de gegevens mogen raadplegen. Ook de toestemming en gespecificeerde informatie, moet goed geadmistreerd worden door de zorgaanbieder, aangezien dit later bewezen zal moeten worden.

Van belang is ook dat bij wezenlijke wijzigingen van de werking van het uitwisselingssysteem, of toetreding van andere partijen, de patiënt opnieuw om toestemming gevraagd zal moeten worden. Het is dus niet zo dat een eenmalig gegeven toestemming voor altijd geldig zal zijn. Hiermee komt een aanvullende verantwoordelijk te rusten op de zorginstelling om op toe te zien dat indien nodig opnieuw toestemming wordt gevraagd.

Informatieplicht

Op de zorgaanbieder komt ook de plicht te rusten om de patiënt actief te informeren over zijn rechten bij elektronische gegevens uitwisseling, de werking van het uitwisselingssysteem en de manier waarop hij zijn rechten kan uitoefenen. Deze informatieplicht beperkt zich aldus niet tot het enkel beantwoorden van vragen van patiënten.

Recht op inzage door patiënt

De patiënt moet op zijn eigen verzoek elektronisch inzage kunnen krijgen, of een afschrift krijgen, van zijn medische dossier en/of van zijn gegevens. In die documenten moet ook de logging worden vermeld, indien de patiënt daarom verzoekt. Daarbij moet gedacht worden aan de vraag wie de gegevens beschikbaar heeft gesteld en op welke datum en wie bepaalde gegevens heeft ingezien of opgevraagd en op welke datum. Voor dat inzagerecht mogen geen kosten in rekening worden gebracht.

Deze nieuwe eis betekent vooral een aanpassing van het ICT systeem, nu dus ook inzage gegeven zal moeten worden in de personen die inzage hebben gekregen in de patiëntengegevens. Zeker wanneer het gaat om een patiënt die veel behandelingen ondergaat door veel verschillende artsen, wordt het al snel een flinke administratieve klus.

Zorginstellingen hebben nog drie jaar de tijd voor implementatie van deze regel. Houd er echter rekening mee dat dit slechts een korte tijd is.

Conclusie

Het voorgaande laat zien dat er voor zorgverleners een aantal nieuwe verplichtingen zijn gaan gelden, en nog gaan gelden.

Een aantal aanvullende verplichtingen gaan pas gelden over drie jaar. Daarbij gaat het om het geven van de gespecificeerde toestemming alsmede het recht op elektronische inzage of afschrift van zowel het dossier als het afschrift van de logging. Dat laatste is het geval omdat één en ander technisch nog lastig te regelen is en zorginstellingen daar meer tijd voor moeten krijgen, aldus de minister.

Houd er wel rekening mee dat vanaf 1 juli 2017 wel geldt dat de uitdrukkelijke toestemming van de patiënt nodig zal zijn voor het beschikbaar stellen van zijn gegevens in een uitwisselingssysteem. Ook de informatieplicht in de richting van de patiënt geldt al vanaf 1 juli 2017.

Strikt genomen zijn de genoemde wijzigingen in het verlengde van de al geldende privacywetgeving. Echt nieuw zijn ze dus niet, maar wel is van belang dat er nog eens extra duidelijk is gespecificeerd hoe in de zorg omgegaan moet worden met patiëntgegevens.

Voor vragen op detailniveau, kunt u contact opnemen met ondergetekende.

Tim de Klerck
Privacy advocaat